

A bírálóbizottság értékelése

Az értekezés tárgya idősebb Plinius egyetlen fennmaradt, *Naturalis historia* című enciklopédikus munkája. Megítélésének vezérelve a 19. század óta, hogy a szöveg stilisztikailag problematikus cédulahalmaz. Darab Ágnes elmélyült, korszerű szempontokat is érvényesítő, narratológiai és komparatív elemzése sikeresen bizonyítja az 1. századi mű értékeit, melyek részint Plinius nyelvi teljesítményében, részint a szöveg szerkezeti jellegzetességeiben érhetők tetten. Az írói önállóságra és így a nyelvhasználat magasabb színvonalára több lehetőséget nyújtottak Plinius számára a szöveg anekdotikus betétei. A szöveg átfogó jellege ugyanakkor önmagában is megkövetelte a feszes szerkesztést. Ez azonban nem zárja ki, hogy a szöveg makrostruktúrája mégiscsak organikus legyen: például a nagyobbtól a kisebb, a centrumtól a periféria felé tartson, és közben a *res – historiae – observationes* szerkezeti hármasságát érvényesítse. A szöveg korábbi kutatásban vitatott koherenciájának megteremtése ugyanakkor a befogadó feladata: a disszerens filológiai elmélyült vizsgálatai eredményeképpen egy lehetséges olvasási módot teremt, melyben nagy szerepe van annak, hogy vitatja az anekdoták funkciótlanságát: a dolgozat esetről esetre bemutatja, hogy az egyes anekdoták hogyan szolgálják Plinius ideológiai üzenetének kifejtését. Idősebb Plinius egyes könyveinek narratológiai elemzésével Darab Ágnes olyan újszerű értelmezési stratégiákat is kínál, amelyek segítik ennek az európai kultúrtörténet szempontjából olyannyira jelentős műnek az irodalmi olvashatóságát. Ebben nem kis szerepe van a Darab Ágnes által részletesen bemutatott anekdotikus jellegnek, az excessusok vizsgálatának: melynek szempontja a tematikus, a motivikus és a diszkurzív sajátosság és az ezek mentén elvégezhető tipologizálás, összehasonlítás és értelmezés. Ennek eredményeképpen tematikusan megkülönböztethetővé tette az aitiológiai, a közélet és az élővilág példázatos alakjait, illetve tényeit középpontba állító, valamint a művészanekdoták, motivikusan a véletlenre, az uralkodó patrónusi tevékenységére, az autodidakta pályakezdésre és a versengés motívumára épülő tipológia, strukturálisan és diszkurzív szempontból az egymondatos történetmondás, a rövid történet, az életrajz és a novella elkülönítését. Ugyanakkor a disszertáció irodalomelméleti módszertana egyes pontjain vitatható. Szemlélet- és érvelésmódja nem mindig kritikai. Az elhangzott bíráló észrevételeket a jelölt szándékozik a majdani nyomtatott változatba bedolgozni.